

(684/1285). Yönetim kadrosunda Sâhib Ata'nın da bulunduğu müttelik Selçuklu-Moğol ordusu Karamanoğulları'na karşı harekete geçerek Karaman bölgesini tahrip etti (686 sonu / 1288 yılı başı). İlhanlılar'ın harcamaları dolayısıyla Sâhib Ata ile İlhanlılar'ın malî işlerinden ve vergilerden sorumlu olan Mücürüddin Emîrşah'ın arası açıldı. Argun Han her ikisini de Tebriz'e huzuruna çağırdı. İlhanlı hükümdarının ağır vergi isteklerinin devam etmesi karşısında sıkıntı çeken Sâhib Ata, Tebriz'den Konya'ya hasta olarak döndü. Kısa bir süre sonra Akşehir'e bağlı Nâdir köyünde vefat etti (25 Şevval 687 / 22 Kasım 1288) ve Konya'daki türbesine defnedildi.

Yaklaşık kırk yıl süren devlet hizmeti sırasında Moğollar ile başa çıkılmayacağına anladığından onlarla iyi geçinmeye çalışan Sâhib Ata idare ve divan işlerinde isabetli kararlarıyla tanınmıştı. Servetini harır işleri ve halk için harcadığından "ata" unvanıyla anılmıştır. İyilik severliği sebebiyle "ebü'l-hayrât" lakabıyla da bilinen Sâhib Ata'nın Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin çevresinde yer aldığı belirtilmektedir (Eflâkî, I, 192, 195). Aksaray'ı, onun emri üzerine o güne kadar Arapça yazılan divan defterlerinin Farsça'ya çevrildiğini kaydeden. Kendi adıyla anılan külliyesiyle (bk. SÂHİB ATA KÜLLİYESİ) Konya'da İnce Minareli Medrese ve Türbesi, Kayseri'de Sâhibiye Medresesi ve Çeşmesi, yine Kayseri'de bir çeşme, Sivas'ta Gökmedrese ve bir çeşme, Akşehir'de Taşmedrese ve Mescidi ile İshaklı (Sâhib Ata) Kervansarayı yaptırdığı on sekiz mimari eserin en önemlileridir. Afyonkarahisar'ın eski adı Karahisarsâhib, Fahreddin Ali'nin Sâhib unvanıyla ilgili olduğu gibi oğulları ve torunları tarafından Afyonkarahisar ve çevresinde kurulan beylik de Sâhib Ataoğulları adıyla anılır.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Bîbî, *el-Evâmirü'l-Alâiyye: Selçukname* (trc. Mürsel Öztürk), Ankara 1996, II, 123, 143, 156, 159, 170, 171-176, 196, 210-211, 215-216, 236-238; İzzeddin İbn Şeddâd, *Baypars Tarihi* (trc. M. Şerefeddin Yalıtaya), Ankara 2002, s. 23-24; Aksarayî, *Müsâmeretü'l-aḥbâr* (trc. Mürsel Öztürk), Ankara 2000, s. 45, 47, 51, 64, 71, 72-74, 77, 103-104, 108, 115-116; Eflâkî, *Âriflerin Menkıbeleri* (trc. Tahsin Yazıcı), İstanbul 1973, I, 192, 195, 486; Münecimbaşı, *Câmiu'd-düvel: Selçuklular Tarihi* (nşr. ve trc. Ali Öngül), İzmir 2001, II, 114-127; *Tarih-i Âli Selçuk* (nşr. ve trc. Feridun Nafiz Uzluk), Ankara 1952, tercüme: III, 44-49; M. Ferit – M. Mesut, *Selçuk Veziri Sahip Ata ile Oğullarının Hayatı ve Eserleri*, İstanbul 1934; Nejat Kaymaz, *Pervâne Muḥnuddin Süleyman*, Ankara 1970, s. 75-76, 80-81, 85, 132, 173; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul 1971, s. 476, 479, 492-493, 495, 533-535, 537-538, 541, 546, 567-569, 587, 589-591; Oktay Aslanapa, *Türk Sanatı*, İstanbul 1973, s. 164; Mustafa Çetin Varlık, *Germiyanoğulları Tarihi (1300-1429)*, Ankara 1974, s. 28-29; Cl. Cahen, *Osmanlılar'dan Önce Anadolu'da Türkler* (trc. Yıldız Moran), İstanbul 1984, s. 258-259, 278, 282, 336; Orhan Cezmi Tuncer, *Anadolu Selçuklu Mimarisi ve Moğollar*, Ankara 1986, s. 42-43; Refik Turan, *Türkiye Selçuklularında Hükümet Mekanizması*, İstanbul 1995, bk. İndeks; Faruk Sümer, "Anadolu'da Moğollar", *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, I, Ankara 1970, s. 28, 35, 40, 54, 59, 61; Erdoğan Merçil, "Selçuklular'da Emîr-i Dâd Müessesesi", *TTK Belleten*, LIX/225 (1995), s. 335-336; Aynur Durukan, "Anadolu Selçuklu Dönemi Kaynakları Çerçevesinde Baniler", *Sanat Tarihi Defterleri*, sy. 5, İstanbul 2001, s. 74-75.

ERDOĞAN MERÇİL

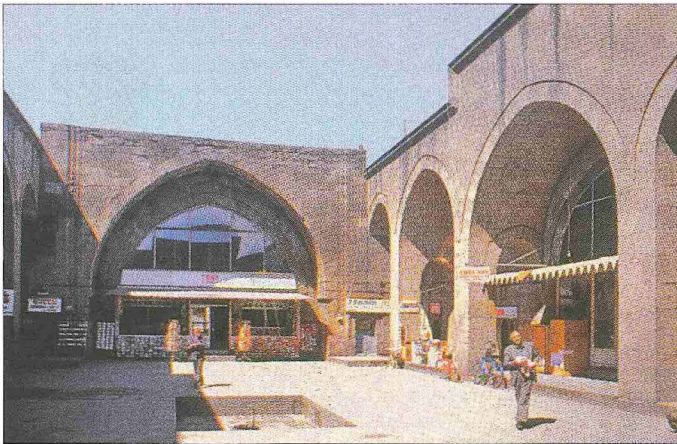
SÂHİB ATA KÜLLİYESİ

Konya'da XIII. yüzyılda inşa edilen Selçuklu külliyesi.

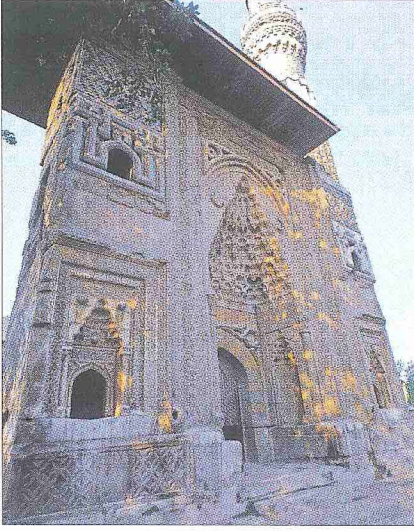
Taçkapısının iki yanında birer sebili bulunan cami, kible duvarının arkasında yer alan türbe ve hankahla çifte hamamdan ibarettir. Hankah girişinin karşısındaki çifte hamam dışında diğer yapılar farklı ta-

rihlerde mimari açıdan birbirleriyle bağlantılı biçimde inşa edilmiştir. Külliye'nin bânisi kitâbelerde ismi geçen Selçuklu vezirlerinden Sâhib Ata Fahreddin Ali'dir. Daha çok bânisinin adıyla tanınan külliye bulunduğu yerden dolayı Lârende, bitişiğindeki hankah'tan dolayı Henergeh-Energe Camii ve Külliyesi olarak anılmasının yanı sıra hamam da Lârende Kapısı, Sultan ve Şifa Sultan Hamamı isimleriyle bilinir. Caminin mimarı, taçkapının sağındaki sebilin cephesinde madalyonlar içinde kitâbede ismi yazılı olan Kölük b. Abdullah'tır. Diğer yapıların mimarı tam bilinmemekle beraber Kâliyyân el-Konevî ile Kölük b. Abdullah'ın isimlerinden bahsedilmektedir. 656'da (1258) başlayan külliye'nin inşası türbeye yapılan ilâveler sebebiyle 682 (1283) yılına kadar sürmüştür. 1570'te cami ve hamam, 1825'te cami, 1848'de cami, türbe ve çifte hamam, 1871'de cami ve 1960-1962'de çifte hamam onarım geçirmiş, son olarak 2007 yılı içinde cami ve taçkapı esaslı bir şekilde tamir edilmiştir.

Cami. Külliye'nin en erken tarihli yapısıdır. Orijinal mihrabı hariç bugünkü bina 1871'de yaptırılmıştır. Kuzeydeki avlu kapısı, mukarnaslı yaşmaklı ve iki yandaki emzikli sebillerin üzerinde tekrarlanan düğümlü kaval silmelidir. Mukarnaslı sebil pencerelerinin altında antik lahitlerden musluklu birer hazne vardır. Taçkapının sağında on altı yivli gövdeye sahip, şerefe üstü yenilenmiş bir minare yükselir. Günümüze ulaşmadığı düşünülen diğer minaresiyle birlikte taçkapının çifte minareli olduğu söylenebilir. Caminin kuzeydeki kapısının künde-kârî tekniğinde kanatlarının ilk yapıdan kaldığı bilinmektedir. Tavanı on iki ahşap direk taşıyan bugünkü cami, mihrap eksenindeki daha geniş olmak üzere kible duvarına dik beş sahından meydana gelen kare planlı bir yapıdır. Kible duvarının ortasında kısmen zemine gömülü durumda mozaik çini tekniğinde bir mihrabı vardır. Mihrabın iki yanındaki yarım yıldız planlı iki kâgîr ayak, ortadan kalkmış bulunan diğer iki ayakla birlikte mihrap önü kubbesini taşımaktaydı. 1964'te yapılan sondaj ve kazı çalışmaları sonucu caminin doğu, batı ve kuzey yönlerinde duvar temelleri tesbit edilmiş, bundan yapının kuzeydeki taçkapıya kadar uzanan kible duvarına dik yedi sahınlı, mihrap önü kubbeli, ahşap direkli bir yapı olduğu anlaşılmıştır (Karamağaralı, sy. 3 [1982], s. 51). Eski fotoğraflarda görülen hankahın girişindeki ahşap direkli sundurmaya ait stalaktitli başlıklar muhtemelen yangınlardan kurtarılabilmiş camiye ait son örnek-

Sâhibiye Medresesi'nin avlusundan bir görünüş

Sâhib Ata Camii'nin taçkapsisi

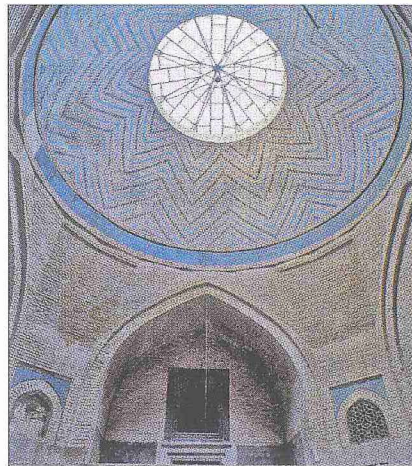
lerdir. Bugünkü başlıklar düz olup bir özelliği yoktur. Kuzey yönündeki ahşap mahfille güneybatı köşesindeki minber camiye sonradan eklenmiştir.

Türbe. Taş ve tuğladan inşa edilen yapıya hankahın kubbeli avlusunun kuzeydoğu köşesindeki kapıdan geçilir. Türbe bugün çatıyla örtülü bir dehlizle bu bölüme geniş bir sivri kemerle açılan, kare planlı ve Türk üçgenleriyle geçişi sağlanan kubbeli ziyaret bölümünden oluşur. Bu bölümdeki üçü önde, diğerleri arkada altı adet çinili sanduka Sâhib Ata Fahreddin Ali'ye, büyük oğlu Tâceddin Hüseyin'e, küçük oğlu Nusretüddin Hasan'a, kızı Melike Hatun'a, muhtemelen torunu Şemseddin Mehmed'e aittir. Dehlizden kubbeli bölüme açılan kemerdeki kitâbede türbenin 682'de (1283) yenilendiği belirtilmektedir. Dehlizin kuzey duvarında camiye açılan bir kapı, doğu duvarında dört adet pencere bulunur. Kubbeli bölümden kuzeydeki camiye düz atkılı, güneydeki hankaha altta düz atkılı, üstte sivri kemerli, mozaik-çini tekniğinde ajurlu şebekeli bir pencere, batı yönüne sadece en üstteki ajurlu bir şebekeye sahip üst üste sıralı üç pencere açılır. Türbenin dikdörtgen planlı, tonoz örtülü mummyalık katına hankahın kuzey eyvanının zemininden inilmektedir. Türbe dehlizinin doğu duvarının üst tarafında küfî yazılı "Ali"ler yer alır. Kubbeye geçişi sağlayan üçgenler ve kasnağı dolaşan çiçekli küfî yazı kuşağı çiniler mozaik tekniğindedir. Merkezdeki küfî yazılı madal-

yonun etrafını kubbe eteğine kadar balıksırtı desenli tuğla örgüler çevreler. Türbe duvarları da zeminden yaklaşık 2,5 metreye kadar firûze renkli altıgen çinilerle kaplıdır.

Hankah. Taçkapsindeki kitâbeye göre 678'de (1279) inşa edilmiştir. Kapının soluna iki, sağına bir olmak üzere basık kemerli, derinliği az, eyvan biçimli dükkânlar yapılmış, daha sonra onarım esnasında bunların sayısı beşe çıkarılmıştır. Basık kemerli kapıdan iki ucu beşik, ortası çapraz tonozlu bir dehlize geçilir. Dehlizin kuzey duvarında örülmüş bir kapı, güney duvarında yüksek kalmış dikdörtgen bir pencere bulunmaktadır. Sıva raspaları ve zemin sondajları sonucu günümüze ulaşmamış açıklıkların temel izleri seçilebilen mekânlara geçişi sağladığı anlaşılmaktadır. Dehlizin sonundaki basık kemerli kapıyla hankahın köşeleri pahlanarak sekizgene dönüşmüş kubbeli avlusuna geçilir. Avlu zemininde önceleri sekizgen bir havuz vardı. Buradan üç yönde, eyvanlı olup pahlı köşelerdeki sivri kemerli kapılardan bugün ayakta olmayan odalara geçilmekteydi. Dikdörtgen planlı bu odalar köşe bingilerinin izlerinden anlaşıldığı kadaryla kubbeyle örtülüydü. Eyvanların duvarları ince şeritlerle çerçevelemiş firûze renkli altıgen çinilerle kaplıdır. Pahlı köşelerdeki kapıların üzerinde orijinali ajurlu, çini mozaik şebekeler yer almaktaydı. Bunlar daha sonra elden geçirilirken bazıları ahşaplarıyla değiştirilmiştir. Ayrıca kubbe kasnağı, kubbe içi ve merkeziyle pandantiflerde çini-mozaiik, sırlı tuğla ve tuğla bezemeler

Sâhib Ata Hankahı'nın içinden bir görünüşü

görülür. Zeminleri avluya göre yukarıda kalan eyvanlardan güneydekine alçı bir mihrap yerleştirilmiştir.

Hamam. Hankahın karşısında yer alan kitâbesiz çifte hamam 1258-1279 yılları arasında inşa edilmiş olmalıdır. Duvarlarda moloz taş; kemer, tonoz, kubbe ve üst örtüye geçişte tuğla kullanılmıştır. Selçuklu dönemi çifte hamamlarının en büyüğü olan yapı doğu-batı doğrultulu simetrik plana sahip dikdörtgen şeklindedir. Kuzeydeki erkekler kısmı, güneydeki kadınlar kısmıdır. 1934 yılına ait bir tesbite göre hamamın bazı bölümleri değiştirilerek keçe imalâthanesi yapılmıştır. Batı yönünde yer alan soğukluklar kare planlı olup muhtemelen ahşap tavanlı iken bugün betonarme olarak yenilenmiştir. Her iki kısmın üzeri aydınlık fenerlidir. İlişkiler bir büyük, iki küçük kubbe ile örtülmüştür. Yalnızca erkekler kısmında küçük kubbelerden biri eliptiktir. Sıcaklık bölümleri her iki kısımda dört eyvanlı ve dört köşe halvet hücrelidir. Halvetler kubbe, eyvanlar ise sivri kemerli tonoz örtülmüştür. Erkekler kısmının sıcaklığında sekizgen bir göbek taşı mevcuttur. Sıcaklıkların arkasına sivri kemerli tonoz örtülü su deposu ve külhan yerleştirilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

M. Ferit – M. Mesut, *Selçuk Veziri Sahip Ata ile Oğullarının Hayat ve Eserleri*, İstanbul 1934, s. 46-60, 76-78, rs. 1-26, 39; Konyalı, *Konya Tarihi*, s. 505-515, 719-727, 927-934, 1069; Yılmaz Önge, "Konya Sâhib Atâ Hankâhı", *Suut Kemal Yetkin'e Armağan*, Ankara 1984, s. 281-292; a.m.f., *Anadolu'da XII-XIII. Yüzyıl Türk Hamamları*, Ankara 1995, s. 229-236; a.m.f., *Türk Mimarisinde Selçuklu ve Osmanlı Döneminde Su Yapıları*, Ankara 1997, s. 67-70; Aptullah Kuran, "Anadolu'da Ahşap Sütünlü Selçuklu Mimarisi", *Malazgirt Armağanı*, Ankara 1993, s. 179-186; H. Örcün Barışta, "Sâhib Ata Türbesi Çini Süslemeleri Üzerine", *III. Millî Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri (20-22 Mayıs 1993)*, Konya 1994, s. 99-118; Ömür Bakırcı, "Window Grilles at the Sahip Ata Hanikâh in Konya", *9. Milletlerarası Türk Sanatları Kongresi, Bildiriler*, Ankara 1995, I, 251-263; Zeki Atçeken, *Konya'daki Selçuklu Yapılarının Osmanlı Devrinde Bakımı ve Kullanılması*, Ankara 1998, s. 99-114; a.m.f., "Konya Şer'iyye Sicil Kayıtlarına Göre Sâhib-Ata Külliyesi'nin Osmanlılar Zamanında Tamirleri ve Caminin Bazı Bilinmeyen Yönleri", *SÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, sy. 6, Konya 1992, s. 101-108; Sevgi Parlak, *Merkezi Kubbe-Eyvan İlişkisinin Esas Olduğu Anadolu Selçuklu Dönemi Tarikat Yapıları (yüksek lisans tezi)*, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; a.m.f., "Merkezi Kubbe-Eyvan İlişkisinin Esas Olduğu Anadolu Selçuklu Dönemi Tarikat Yapıları", *Bilim Eşiği 2: Sanat Tarihinde Gençler 2004 Semineri-Bildiriler* (haz. Neziha Başgelen), İstanbul 2005, s. 235-263; a.m.f. – Baha Tanman, "Tarikat Yapıları", *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygartı-*

ğl, Ankara 2006, II, 391-419; Mahmut Akok, "Konya'da Sahib-Ata Hanikâh, Camiinin Röleve ve Mimarisi", *Türk Arkeoloji Dergisi*, XIX/2 (1970), Ankara 1972, s. 5-38; Sadi Bayram, "Sâhib Atâ Fahrü'd-din Ali'nin Konya, İmaret ve Sivas Gökmedrese Vakfiyeleri", *VD*, sy. 13 (1981), s. 31-69; Ömer Yörükoğlu, "Sâhip Atâ Araştırması", *TTK Bildiriler*, VIII (1981), II, 899-905; Haluk Karamağaralı, "Sâhib Atâ Câmii'nin Restitüsyonu Hakkında Bir Deneme", *Röleve ve Restorasyon Dergisi*, sy. 3, Ankara 1982, s. 49-75; Orhan Cezmi Tuncer, "Konya Sahib-Atâ Hânkahı Tâk-pasının Geometrisi", *Lâle*, sy. 2, İstanbul 1984, s. 2-6.

SEVGİ PARLAK

SÂHİB ATAĞULLARI

**Anadolu Selçuklu Veziri Sâhib Ata'nın
(ö. 687/1288)
oğulları ve torunları tarafından
Afyonkarahisar ve çevresinde
kurulan beylik
(1275-1341).**

Sultan IV. Kılıcarıslan, Anadolu Selçuklu tahtına geçince (646/1249) uç vilâyeti emirliği Vezir Sâhib Ata Fahreddin Ali'nin iki oğlu Tâceddin Hüseyin ve Nusretüddin Hasan'a bırakılmış, ayrıca Kütahya, Sındıklı, Beyşehir ve Akşehir kendilerine verilmişti (Aksarâyî, trc. Mürsel Öztürk, s. 56). Sâhib Ata tutuklandığı sırada oğlu Tâceddin Hüseyin de beylerbeyi Hatîroğlu Şefereddin Mesud tarafından göz altına alınmış, Sâhib Ata hapisten kurtulup tekrar vezir olunca (674/1275) oğulları Lâdik (Denizli), Honas ve Karahisardevle (Afyon) su-bâsılığına tayin edilmişti.

Karamanoğlu Mehmed Bey ile Selçuklu şehzadesi Alâeddin Siyavuş'un (Cimri) Konya'ya hâkim olmaları üzerine Sâhib Ataoğulları, Germiyan Türkmenleri'ne 50.000 dirhem dağıtıp asker topladılar. Sâhib Ataoğulları'nın askerleriyle Mehmed Bey ve Alâeddin Siyavuş'un ordusu arasında Akşehir yakınlarındaki Altuntaş köyünde meydana gelen savaşta Tâceddin Hüseyin ve Nusretüddin Hasan hayatlarını kaybettiler (Zilhicce 675 / Mayıs 1277). Sultan II. Mesud, Germiyanogulları'nı mağlûp ederek Konya'ya döndükten sonra Germiyanlılar tekrar asker topladılar. Karahisardevle'yi yöneten Sâhib Ata'nın torunu ve Nusretüddin Hasan'ın oğlu Şemseddin Mehmed Bey (anonim *Selçuknâme*'ye göre kızının oğlu) bu durumu öğrenince Germiyanlılar'a karşı gerekli tedbirleri aldı. Ancak Germiyanlılar'ın ordusu sayıca daha üstündü. Şemseddin Mehmed, Bozkuş Bahadır adlı bir Germiyan beyi ile giriştiği savaşta öldürüldü (686/1287). Haber Sâhib Ata'ya ulaştığı zaman Sultan II. Mesud, Moğol ve

Selçuklu askerleriyle birleşerek Germiyanlılar'a karşı harekete geçti. Selçuklu-Moğol ordusu Germiyan illerinde büyük tahribat yaparak Karahisardevle'ye döndü. Sultan II. Mesud daha sonra Konya'ya geldi (8 Şevval 686 / 16 Kasım 1287). Sâhib Ata, malları ve hazineleri iktâ olan Karahisar'da bulunduğundan torununu burada kurduğu vakfın mütevellisi yapmıştı. Ancak Şemseddin Mehmed ondan önce öldü.

Öte yandan Anadolu Selçuklu Devleti'nin çöktüğü dönemde Karamanlılar'dan Halil Bahadır, Türkmenler'le birlikte Konya üzerine yürüyüp şehri yağmaladı. Karamanlılar'ın halka çok sıkıntı vermesi üzerine Konyalılar, Lâdik'ten Sâhib Ata'nın kız tarafından torununu şehre davet ettiler. Bu kişi uç askerleriyle Konya'ya geldi. Üç gün sonra Türkmenler tekrar hücumla başladılar. Sâhib Ata'nın torunu kendi askerleriyle ve Konyalılar'dan oluşan bir kuvvetle Türkmenler'in birçoğunu öldürdü, hayvanlarını ele geçirdi. Bu sırada Sultan II. Mesud'un kardeşi de Kayseri'den Konya'ya geldi. Türkmenler bu defa Beyşehir vilâyetine hücum ettiler. Sâhib Ata'nın torunu, sultanın kardeşi ve İzzeddin Has Balaban, Konya'dan çıkarak Karamanlılar'ı Armatosun Kalesi yanındaki Obrucuk mevkiine kadar sürdüler ve birçoğunu öldürdüler.

İlhanlı Hükümdarı Gâzân Han tarafından ikinci defa Selçuklu sultanı ilân edilen II. Mesud, Vezir Alâeddin Sâni ile Anadolu Valisi Abuşka Noyan'ı Anadolu'nun imarıyla görevlendirdiği sırada (702/1302) Şemseddin Mehmed'in oğlu Nusretüddin ve d-din Ahmed, Karahisardevle'de isyan etti. Bunun üzerine Sultan Mesud, Vezir Alâeddin ile Abuşka Noyan, Karahisardevle'yi muhasara altına aldılar. Şehir düşmek üzereyken Gâzân Han'ın ölüm haberi geldi ve bir netice alınmadan kuşatmaya son verildi (703/1304). Karamanoğulları ve Türkmenler'in faaliyetleri üzerine İlhanlılar düzeni sağlamak için Emir Çoban'ı Anadolu'ya vali olarak gönderdiler (714/1314). Emir Çoban, Erzincan'ın batı taraflarındaki Karanbük mevkiinde bir süre konakladığı sırada Anadolu'daki bazı beyler onun huzuruna gelerek itaat arz ettiler. Bu beyler arasında Sâhib Ataoğulları da vardı.

Nusretüddin ve d-din Ahmed zamanında İlhanlılar'ın Anadolu valisi Timurtaş uç Türkmenler'ine karşı sefer yapmayı sürdürdü. Emir Eretna idaresindeki İlhanlı kuvvetlerinin Karahisardevle'yi kuşatması üzerine Nusretüddin ve Ahmed kaçarak Germiyanogulları'ndan I. Yâkub'a sığındı.

İlhanlı Devleti'ndeki iç çekişmeler yüzünden Timurtaş'ın emriyle Karahisardevle kuşatması kaldırıldı (727/1327). I. Yâkub'un kızıyla evlenen Nusretüddin ve Ahmed bundan sonra Germiyanogulları'na tâbi oldu. 730'lu (1330) yıllarda Nusretüddin'in hâkimiyet alanının Karahisar'la sınırlı olduğu, 1000 köyünün bulunduğu ve asker sayısının 4000 atlıya yaklaştığı rivayet edilir (Ahmed Tevhîd, *TOEM*, I/2 [1329], s. 564). 742'den (1341) sonra öldüğü tahmin edilen Nusretüddin ve Ahmed'in ardından Sâhib Ataoğulları'nın toprakları Germiyanogulları tarafından ilhak edildi. Nusretüddin ve Ahmed'in Muzafferüddin ve d-devle adındaki kardeşi muhtemelen onun sağlığında ölmüştür. Muzafferüddin'in oğulları ve kızlarının Afyonkarahisar'da Sâhibiler Türbesi denilen yerde defnedildiği bilinmektedir. Afyonkarahisar'daki Kubbeli Cami'nin 731 (1330-31) tarihli kitabesinde bânisinin Nusretüddin ve Ahmed b. Muhammed olduğu belirtilmekte, yine aynı şehirdeki ulucaminin Muharrem 742 (Haziran-Temmuz 1341) tarihli kitabesinde Nusretüddin ve d-din Ahmed'in adı kaydedilmektedir (Ahmed Tevhîd, *TTEM*, XV/11 [1341], s. 357-358).

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Bibî, *el-Evâmîrü'l-Âlâ'iyye*, s. 657, 698-699; a.e.: *Selçuknâme* (trc. Mürsel Öztürk), Ankara 1996, II, 176, 210-211; Aksarâyî, *Müsâmetü'l-âhbâr*, s. 74, 82, 122, 311; a.e. (trc. Mürsel Öztürk), Ankara 2000, s. 56, 62, 95, 252; İbn Fazlullah el-Ömerî, *Mesâlik* (Taeschner), s. 36; Müneccimbaşı, *Câmiü'd-düvel: Selçuklular Tarihi* (nşr. ve trc. Ali Öngül), İzmir 2001, II, 120, 140-141; M. Ferit - M. Mesut, *Selçuk Veziri Sahip Ata ile Oğullarının Hayat ve Eserleri*, İstanbul 1934, s. 139; Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri*, s. 150-152; Tuncer Baykara, *Denizli Tarihi (İkinci Kısım: 1070-1429)*, İstanbul 1969, s. 33-35; Nejat Kaymaz, *Pervâne Muînüddin Süleyman*, Ankara 1970, s. 106, 135, 173-174; Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul 1971, s. 604-605, 639, 648; Mustafa Çetin Varlık, *Germiyanogulları Tarihi (1300-1429)*, Ankara 1974, s. 29, 42; Yaşar Üçel, *Çoban-oğulları, Candar-oğulları Beylikleri*, Ankara 1980, s. 192; Cl. Cahen, *Osmanlılar'dan Önce Anadolu'da Türkler* (trc. Yıldız Moran), İstanbul 1984, s. 307; İbrahim Hakkı Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleriyle Beyşehir Tarihi* (nşr. Ahmet Savran), Erzurum 1991, s. 36-37, 45; Hakkı Önkal, *Anadolu Selçuklu Türbeleri*, Ankara 1996, s. 370-372; Erdoğan Merçil, *Müslüman-Türk Devletleri Tarihi*, Ankara 2004, 315-316; Ahmed Tevhîd, "Rum Selçuk Devleti'nin İnkırazıyla Teşekkül Eden Tavâif-i Mülûkdan Karahisar-ı Sâhib'de Sâhib Ataoğulları", *TOEM*, I/2 (9) (1329), s. 563-564; a.mlf., "Sâhib Ataoğulları'ndan Ahmed", *TTEM*, XV/11 (88) (1341), s. 357-358; Faruk Sümer, "Anadolu'da Moğollar", *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, I, Ankara 1970, s. 62, 81; C. Imber, "Sâhib Atâ Oğulları", *EP*² (Ing.), VIII, 831.

ERDOĞAN MERÇİL